

באופרה לא מזייפים

לקראת פסטיבל האופרה הישראלית, שיתקיים בשני סופי השבוע הקרובים במצדה, ויכלול את ההפקות "כרמינה בורנה" ו"טוסקה", נכנסה **יעל בן ישראל** למחסן התלבושות של האופרה הישראלית, רגע לפני הנעתן למדבר • על פרטי הלבוש למאות המשתתפים, שלכל אחד מהם משמעות כפולה ומכופלת על הבמה ועל מסכי הווידאו הגדולים - אחראים מעצבי התלבושות והאביזרים, שעמלים כבר למעלה משנה, על הניואנסים הקטנים ביותר • אופרה אחרת

החזרה הגנרלית של טוסקה. סנסציה תיאטרלית (צילום: יוסי צבקר)

בשפה המודרנית אומרים שהבגר עושה את האדם. אך למעשה, את האמירה של עולם האופרה, בתקופת הבארוק של המאה ה-17. כבר אז הייתה חשיבות מכרעת לבגדים שלבשו הסטורים, הסולנים, זמרי הסופרן, הרקדנים, אנשי המקהלה והתזמורת, והשחקנים, הרקדנים והנציבים. הבחירה בהידור דרמטי ובקישוטיים יתרה, נועדה לפאר את שמש של המורים הראווה מיצב את האופרה כבילוי חברתי נוצץ.

את הסנסציה המויקלית-תיאטרלית הו, אפשר יהיה לחוות מקרוב מאוד, בפסטיבל האופרה הישראלית, שיתקיים בשני הסופי שבוע הקרובים, שיקלו שתי הפקות ענק למרגלות המצדה, עם שתי יצירות מופת, שיתקיימו לסירוגין על אותה במת ענק. היצירה הראשונה היא "טוסקה" - הדרמה האולטימטיבית, שמפוקר מהמטרה המושחת סקרפיה מוכן לעשות הכל כדי לזכות בחסדיה - מאת ג'קומו פוצ'צ'ו של דניאל ארון (מגדולי המנצחים בעולם לאופרות אטלקיות), והשנייה - "כרמינה בורנה" - סיפור המתרחש על רקע המגורים של ימי הביניים, מאת קרל אורף, בניצוחו של ג'יימס ג'אר. שתי האופרות יחד, הפקות מקור, כוללות מאות משתתפים, שלכל פרט לבוש יש משמעות כפולה ומכופלת על הבמה ועל מסכי הווידאו הגדולים המלווים את המופע.

על המשמעות הו אחראי קומץ אנשים מוכשרים במיוחד, מעצבי התלבושות והאביזרים, שעמלים

כבר למעלה משנה, על הניואנסים הקטנים ביותר, שישקפו ככל שניתן את הדרמה התיאטרלית שמתחשקת על הבמה.

עבודה עמלנית

התכונה שאולי מאפיינת יותר מכל את מעצבי התלבושות הוותיקים והעסוקים ביותר - כמצהרה טרם הייתי ואני מאוד מוכנה לזה. כרמינה כרלית סצנות שונות מאוד אחת מהשנייה, החל מגן הערין ועד הגיהנום, משבעת החסאים, דרך בתולות הם הקטנות ועד סצנת המוות מתת-רגליים בין הנחיות, אורגים בגדים במחסנים וממציאים ויוצרים איך-ספור עוזרים. שתי הפקות המקור המרוברות, שונות לחלוטין שלוליה לרמויות כדי שיוזמים אמנותיים שונים: טוסקה מצרפת, וכרמינה מפולין. כל התלבושות של האקרובטים, הרקדנים והשחקנים בכרמינה בורנה למשל, נתפרו בפולין. במחסן התלבושות במשכן לאמנויות הבמה, מגרי מגרלנה, מעצבת התלבושות של המופע, פתחת את כל הארגונים של התלבושות

מספרי מצדה
30 מיליון שקל הסכום שהושקע בהפקת הפסטיבל
45,000 מ"ר השטח הכולל של המופע
6,030 מספר מקומות הישיבה בטריבונה
4,500 מספר התיירים הצפויים להגיע במיוחד לפסטיבל
2,500 עובדים 700 מועסקים בצוותי תפעול במסגרת הפסטיבל
64 מטר עומק 35 מטר רוחב גודל במת המופע
39,000 מספר הצופים שגיעו לצפות ב-6 המופעים של שתי ההפקות
450 משתתפים 5 סוסים יופיעו על הבמה

כי מדובר בעבודה יצירתית, ואינטואיטיבית לחלוטין: "כל הפקה היא שונה ומיוחדת, זה תלוי בכמאי, ברדישות שלו, והוא המאסטר, הוא נתן את הכיוונים, את הסטייל הכללי, הוא נתן את התחושות ואנחנו חייבים לעקוב אחריו. מה שאני הכי אוהבת בהפקות אופרה זה את עבודת הצוות. כולם מוסקטים עם כולם את התהליך, במטרה למצוא רעיונות מוצלחים, לנסות ולהוציא מזה את המיטב. עשיתי של האמן היא שונה לחלוטין. זה שונה לגמרי, כי האישיות התלבושת היא חלק בלתי נפרד מההצלחה של התפקוד, היא צריכה לשרת את האמן, לעזור לו להיכנס לתפקוד ואם זה לא מרוק זה יכול להיות מאוד מסוכן להצגה".

הגודל כן קובע

זו העונה ה-30 של האופרה הישראלית והשנה החמישית שבה יתקיים פסטיבל האופרה למרגלות המצדה. בניגוד לאופרות אחרות בעולם המתקיימות באתרים היסטוריים קיימים, כאן בכל פעם הבנייה של הבמה בפרט ואתר המופע בכלל נעשית במיוחד, כשלושה חודשים לפני הקונצרטים. עם סיום הפסטיבל, יחזור המתחם המדברי לקדמותו, כדי לא לפגוע בטבע. גם לתנאי השטח איפונים משלהם המשליכים על עבודת הנמלים של המעצבים: בניגוד לאופרה המוצגת באולם, בהפקה שבה הבמה משתרעת על פני 35 מטר, הגודל כן קובע וחשוב שכל אביזר הכי קטן יהיה ענק, בין אם מדובר בשרכיטים ענקיים, או במישה חבת מימרים שעליה תשב הסולנית. לא פחות מ-83 אביזרי אופנה כאלה עוצבו בבית האופרה הישראלית עבור ההפקות. "יש כמה סוגים של אביזרים שאתנו חוראים על אומרת דפנה שנהא ראש מחלקת אביזרים באופרה הישראלית. "בהפקת כרמינה זה אביזר תלבושות שהם חלק בלתי נפרד מההופעה והם כל מה שהמתפרה לא תופרת ודרוש להם שימוש בחומרים אחרים. אז אנחנו מפסלים אותם או מרכיבים אותם על הבגדים. אנחנו חוראים על שיריונים, מסכות, לטבושות לוסים, גולגולת, מוטיבים מקאבריים של שבעת החסאים. יש גם 'האנדר'פופס' - אביזרים שמחזיקים ביד. במקרים האלה מעצב התפאורה פחות מתעסק עם זה. מי שמתעסק עם זה זה מעצב התלבושות".

על הכובע

לורי כהן, שאחראית על בית המלאכה, מספקת פתרונות קסם ויש כאלה בשפע. כהן: "באופן כללי מה שחשוב זה לא מהו נלמד אלא בעיקר כושר אלתור. לטוסקה וכרמינה יש הרבה דברים שהמצאנו, כמו יציקות ותבניות של חומרים כימיים

שנותנים פתרון ליצירת דברים יחסית קלים. למשל, חוליות של עמוד שידרה לצעיפים של כרמינה בורנה. גם לצלבים של טוסקה עשיתי תבניות לכל הקישוטים ולפסלים של ישו שהיו צריכים להיות קלים". בנוסף, יש גם את ההתאמות הפיזיות של התלבושות למיקום הגיאוגרפי שהן אתגר לכשעצמו: מזג האוויר, סופות החול, החום - במדבר אין מזגן והבגדים צריכים להתאים לתנאי השטח היחודיים. "תנאי השטח מקשים על הכל". אומרת דפנה שנהא: "למשל ב'טוסקה' יש את התהלכה הכנסיתית, שהיא חלק חשוב ומרשים באופרה. נדרשים כאן אביזרים ענקיים של אלמנטים כנסייתיים שצריך שגם יהיה קל להחזיק אותם ברוח. אז את כל האלמנטים בנינו מאפס, את הצלב של ישו

לורי כהן: "מה שחשוב זה בעיקר כושר אלתור. לטוסקה וכרמינה יש הרבה דברים שהמצאנו כמו יציקות ותבניות של חומרים כימיים שנותנים פתרון לדברים יחסית קלים"

רבים מהגברים מנסים לאזן בין קריירה תובענית לבין חיי משפחה תובעניים לא פחות. לטעמי אותה מהמתנות הגדולות של הפמיניזם למין הגברי היא האבחנת החדשה, שבמסגרתה זוכים גברים לחוות הורות כפי שלא ניתן היה לעלות על הדעת רק לפני דור או שניים. יחד עם זאת, מדובר בעניין מאתגר. בדרך-כלל, כשעוסקים בהורות מול קריירה, נוטים להבליט את הקושי של הנשים: רגשות האשם, נקודת מבטה של החברה, הקושי הטכני לשלב בין העולמות ועוד. הקשיים של הגברים שרובם נולדו וגדלו על גבריות כערך מוחלט, אך חיים גבריות מסוג שונה לגמרי, קצת פחות מדובריים - אולי משום שנבדלים נוטים פחות "לדבר על זה". ובכן, הסרט התיעודי האנגלי הזה עוסק בסוגיה, ולצדדי בניגוד לכל הקשר ברומות ובקומיות, הרי שג'אר התעורה (בהכללה כמובן), נוטים האנגלים לטעמם גם כשהם עוסקים בנושא מעניין ומורכב.

למשל יצקנו מפוליאוריטן רך, כי העץ הכבד מדי". ויש גם את ההיערכות מאחורי הקלעים, בתנאי השטח המתאגרים. "צריך לגהץ את התלבושות, לסדר אותן, לוודא שלא יחסר שום אביזר ולתקן יתקונים קלים שנדרשים במקום", אומרת לימור פז סוליקין, ראש צוות המלבישות של האופרה הישראלית. "בכרמינה יש המון חילופים מהירים של דקות ספורות ואסור לטעות בשום אופן. באופן כללי באופרה הכל צריך להיות מאוד מדויק, כל הכובעים על הראש בסדר הנכון, ביחד, אם למישור אין כובע הוא לא עולה לבמה, כי זה מפר את כל האיוון. הטיימינג לפי מוזיקה. הכל חייב להיות של החילופים הוא קריטי כי זה לפי מוזיקה. הכל חייב להיות טובת החילוף הזה. לפעמים זה אחר על אחד. הפעם העבודה היא שונה לחלוטין - ראשית, בגלל התנאים והמדבר. שנית, שני מופעים זה כפול מאשר בדרך-כלל. אבל האמצעים שעומדים לרשותנו הם ברמה גבוהה".

הפסטיבל יתקיים למרגלות מצדה לאורך שני סופי שבוע בתאריכים: 6:4 11:7 13:11 בינוי

האיש שלנו בבנימינה

"המקור", ג' 21:00, ערוץ 10 אחרי עיסוק באקטואליה מתמשכת (מלחמת לבנון השנייה), ובאקטואליה "סופר-אקטואלית" (הסרט שכבר הפך ליר זיכרון לשאיפות ההנהגה של יצחק הרצוג), מביא הלילה "המקור" סיפור קטן (יחסית), אך מאוד מעניין: אלי כהן, הגם שהוא אחד השמות הישראלים הנפוצים ביותר, יתקשר לעד עם דמות "האיש שלנו ברמשק". אלא שהפעם מדובר דווקא באיש עם מחסן גרוטאות בבנימינה שהוא גם מי שהאמריקנים טוענים שהוא מוכר נשק לאיראנים: נשמע הווי? לפחות אם תשאלו את האמריקנים, לא ממש.

אבא יש רק אחד

"אבא נולד", ג' 21:00, "ים דולקו" רבים מהגברים מנסים לאזן בין קריירה תובענית לבין חיי משפחה תובעניים לא פחות. לטעמי אותה מהמתנות הגדולות של הפמיניזם למין הגברי היא האבחנת החדשה, שבמסגרתה זוכים גברים לחוות הורות כפי שלא ניתן היה לעלות על הדעת רק לפני דור או שניים. יחד עם זאת, מדובר בעניין מאתגר. בדרך-כלל, כשעוסקים בהורות מול קריירה, נוטים להבליט את הקושי של הנשים: רגשות האשם, נקודת מבטה של החברה, הקושי הטכני לשלב בין העולמות ועוד. הקשיים של הגברים שרובם נולדו וגדלו על גבריות כערך מוחלט, אך חיים גבריות מסוג שונה לגמרי, קצת פחות מדובריים - אולי משום שנבדלים נוטים פחות "לדבר על זה". ובכן, הסרט התיעודי האנגלי הזה עוסק בסוגיה, ולצדדי בניגוד לכל הקשר ברומות ובקומיות, הרי שג'אר התעורה (בהכללה כמובן), נוטים האנגלים לטעמם גם כשהם עוסקים בנושא מעניין ומורכב.

טיפשי ומבדר

"אנחנו המילורים", ג' 22:00, "הוט גולד" יבוא יום ובו נבטי בהשתאות על כל החיים שאבדו, כספי הציבור שבחובו ושנות המאסר שנצברו לאורך מה שמוגדר "מלחמה בסמים", וראי הקלים שבהם. בר כבר עם התפשטות הלגליזציה של סמים קלים בארצות הברית, עולה מניין הסרטים שמעידים להציג משתמש ואפילו בחורי מריחואנה כגיבורים קלילים. מה שהול עור בימי "צ'ייז" ו"צ'ונג" (אם אתם זוכרים, הרי שזו הווחה לכך שבניגוד למקובל לחשוב, עישון אינו משפיע בהכרח על הוירוס), מגיע כאן לגבול מקסימום עם "אנתון המילורים", שבמסגרתו מייס סתור שצריך לאסוף משלוח מריחואנה בגבול מקסימום שלושה אנשים כדי שיתחוו למשפחה בחופשה, מה שאמור למנוע מהמשטרה להשיד בהם. מכאן כמובן הכל מתחבר, באחד מאותם סרטים שכאשר הולכים לצפות בהם בקולנוע מקווים שלפחות הפופקורן יהיה טוב, אבל כשצופים בהם בבית אפשר להחליט ליהנות מהם. בעצם, אפילו ההגדרה הזאת מיותרת: די לומר שזוהו סרט בכיכובה של ג'ניפר אניסטון כדי שתרעדו לצפות לחיוך, אך לא ליותר מכך. ●

ציין

8